

CONTRIBUȚIA PRACTICII JUDICIARE LA PROCEDURA CONCILIERII DIRECTE ÎN MATERIE COMERCIALĂ

GHEORGHE BUTA*

Résumé

Dans l'étude qui suit, nous nous sommes proposés d'analyser la procédure de conciliation directe, prévue par l'art. 720¹ du Code de procédure civile, pour les affaires commerciales, du point de vue de la jurisprudence. Ainsi, on a essayé de montrer, avec nos propres observations, la contribution essentielle apportée par les instances judiciaires, et, surtout, par la Haute Cour de Cassation et de Justice, à la compréhension et à l'application des textes légaux relatifs à la procédure préalable.

L'étude commence avec la recherche du but de la procédure de conciliation prévu par le législateur et par la question du caractère impératif des dispositions de l'art. 720¹ du Code de procédure civile, et elle continue avec le moment de la conciliation, le remplacement de la conciliation par d'autres procédures (la médiation, l'injonction à payer, la procédure administrative etc.), l'application de l'art. 720¹ dans l'arbitrage, le caractère direct de la conciliation et avec les effets de la procédure de conciliation directe.

L'analyse de chaque problème est accompagnée par les commentaires et les propositions de l'auteur.

Mots clés : procédure de conciliation, conciliation directe, procédure préalable, inadmissibilité, matière commerciale.

Art. 720¹ Cod procedură civilă, introdus prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 138/2000, consacră o practică relativ frecventă, la care recurgeau mai ales comercianții, în vederea conservării relațiilor comerciale cu partenerii și prin care urmăreau să-și stabilească pretențiile și să încerce soluționarea diferendelor lor fără sesizarea instanței.

De la adoptarea sa, textul art. 720¹ nu a mai suferit modificări, însă aplicarea sa în practică a creat numeroase dificultăți instanțelor și opinii diverse în doctrina juridică. După 8 ani de aplicare, practica judiciară a adus numeroase soluții importante și creatoare, unele chiar pretoriene, de natură să clarifice cel puțin unele din problemele ridicate de acest text. De aceea vom examina în continuare această contribuție a practicii judiciare la procedura concilierii directe reglementată de art. 720¹, însoțită însă și de puncte de vedere personale, multe dintre ele fiind o dezvoltare, extrapolare sau aprofundare a aspectelor care și-au găsit rezolvare în jurisprudență.

* Doctor în drept, cercetător științific I la Institutul de Cercetări Juridice „Academician Andrei Rădulescu” al Academiei Române; gbuta@scj.ro.

1. Față de multitudinea de probleme pe care o ridică aplicarea art.720¹ Cod procedură civilă este esențială interpretarea corectă a prevederilor lui, cât mai apropiată de voința legiuitorului și, în acest sens, cel mai mare sprijin îl aduce interpretarea teleologică a textului, ceea ce impune stabilirea scopului urmărit de legiuitor prin instituirea lui.

Curtea Constituțională s-a pronunțat cu privire la acest aspect, în contextul controlului de constituționalitate al art. 720¹ Cod procedură civilă, în sensul următor:

„Prin instituirea procedurii prealabile de conciliere, ca de altfel în toate cazurile în care legiuitorul a condiționat valorificarea unui drept de exercitare a sa în cadrul unei anumite proceduri, nu s-a urmărit restrângerea accesului liber la justiție, de care, în mod evident, cel interesat beneficiază în condițiile legii, ci, exclusiv, instaurarea unui climat de ordine, indispensabil, în vederea exercitării dreptului constituțional prevăzut de art. 21, prevenindu-se, astfel, abuzurile și asigurându-se protecția drepturilor și intereselor legitime ale celorlalte părți. Așa fiind, textul de lege criticat este în deplin acord cu dispozițiile art. 109 alin. (2) Cod procedură civilă. De altfel, Curtea a statuat în mod constant că reglementarea de către legiuitor, în limitele competenței ce i-a fost conferită prin Constituție, a condițiilor de exercitare a unui drept – subiectiv sau procesual – inclusiv prin instituirea unor proceduri speciale, nu constituie o restrângere a exercițiului acestuia, ci doar o modalitate eficientă de a preveni exercitarea sa abuzivă, în detrimentul altor titulari de drepturi, în egală măsură ocrotite.

Mai trebuie menționat că, din ansamblul reglementării, rezultă că, prin instituirea procedurii prealabile de conciliere, *legiuitorul a urmărit să transpună în practică principiul celerității soluționării litigiilor dintre părți – mai pregnant în materie comercială – și să degrezeze activitatea instanțelor de judecată*. Astfel, rolul normei procedurale criticate este acela de a reglementa o procedură extrajudiciară care să ofere părților posibilitatea de a se înțelege asupra eventualelor pretenții ale reclamantului, fără implicarea autorității judecătorești competente. Față de aceste rațiuni majore, condiționarea sesizării instanței de parcurgerea procedurii de conciliere cu partea potrivnică nu poate fi calificată ca o îngrijire a accesului liber la justiție, în accepțiunea prohibită de prevederile constituționale de referință, atâta vreme cât partea interesată poate sesiza instanța judecătorească cu cererea de chemare în judecată”¹.

Tot Curtea Constituțională a statuat că „prin instituirea procedurii prealabile de conciliere, legiuitorul a urmărit să transpună în practică principiul celerității soluționării litigiilor dintre părți – mai pregnant în materie comercială – și să degrezeze activitatea instanțelor de judecată. Astfel, rolul normei procedurale criticate este acela de a reglementa o procedură extrajudiciară care să ofere părților posibilitatea de a se înțelege asupra eventualelor pretenții ale reclamantului, fără implicarea autorității judecătorești competente”².

¹ Curtea Constituțională a României, decizia nr. 335 din 16 septembrie 2004, publicată în „Monitorul Oficial al României”, Partea I, nr. 955 din 19 octombrie 2004.

² Curtea Constituțională a României, decizia nr. 649 din 5 octombrie 2006, publicată în „Monitorul Oficial al României”, Partea I, nr. 925 din 15 noiembrie 2006. În același sens s-a pronunțat

Înalta Curte de Casație și Justiție s-a pronunțat în sensul că „procedura elaborată în scopul celerității soluționării unor diferende, are în vedere certitudinea juridică și stabilitatea circuitului comercial”³, că „rațiunea concilierii prealabile prevăzută de art. 720¹ Cod procedură civilă este aceea de a simplifica și degreva judecățile având ca obiect pretențiile de natură bănească, pretenții ce pot fi soluționate pe cale amiabilă și într-un termen scurt”⁴ și că „rațiunea acestei dispoziții legale este să asigure soluționarea cu celeritate a litigiilor comerciale”⁵.

În același sens s-a reținut de către Curtea de Apel Craiova că „scopul instituirii procedurii prealabile de către legiuitor a fost acela de a încerca soluționarea litigiului prin conciliere directă cu cealaltă parte”⁶ și de către Curtea de Apel Oradea că „textul (art. 720¹ Cod procedură civilă) consacră modalitatea scrisă și forma directă a concilierii, scopul concilierii constând în soluționarea pe calea înțelegerii a conflictului dintre părți, evitându-se astfel sesizarea instanței și cheltuielile de judecată ocazionate cu promovarea litigiilor”⁷.

Sintetizând putem spune că, prin instituirea procedurii concilierii prealabile, legiuitorul a urmărit soluționarea rapidă a neînțelegerilor dintre comercianți fără a apela la procedura judiciară, mai complexă și mai lentă, și degrevarea activității instanțelor judecătorești.

2. În practica judiciară și în doctrină au apărut soluții și opinii care pun în discuție caracterul imperativ al prevederilor art. 720¹, față de existența în Codul de procedură civilă a unor dispoziții care urmăresc o finalitate apropiată, cu referire la art.131 și 720⁷.

Art.131 prevede că în fața primei instanțe judecătorești au datoria de a încerca împăcarea părților, iar pentru aceasta ei vor solicita înfățișarea personală a părților, chiar dacă acestea sunt reprezentate. Scopul urmărit de legiuitor prin redactarea acestui text a fost acela de a se evita – pe cât posibil – toate dificultățile unui proces și de a se pune capăt litigiului declanșat dintre părți pe cale amiabilă, iar pentru realizarea acestui scop judecătorești vor da părților – înfățișate personal în fața instanței din proprie inițiativă sau la solicitarea instanței – sfaturi de împăcare.

Curtea Constituțională prin decizia nr. 503 din 13 iunie 2006, publicată în „Monitorul Oficial al României”, Partea I, nr. 599 din 11 iulie 2006 și Decizia nr. 459 din 1 iulie 2006 și Decizia nr. 459 din 1 iunie 2006, publicată în „Monitorul Oficial al României”, Partea I, nr. 547 din 26 iunie 2006.

³ Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială, decizia nr. 1152/2005, în extras în M. Tăbărcă, Gh. Buta, *Codul de procedură civilă comentat și adnotat*, București, Editura Universul Juridic, 2007, p. 1553-1554.

⁴ Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială, decizia nr. 3184/2004, „Buletinul Casației” nr. 1/2005, p. 57.

⁵ Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială, decizia nr. 4041/2004, „Revista de drept comercial”, nr. 11, 2006, p. 127.

⁶ Curtea de Apel Craiova, Secția comercială, decizia nr. 217/2004, în extras M. Tăbărcă, Gh. Buta, *op. cit.*, p. 1549.

⁷ Curtea de Apel Oradea, Secția comercială și de contencios administrativ, decizia nr. 7/2005, în extras în M. Tăbărcă, Gh. Buta, *op. cit.*, p. 1549-1550. În același sens Tribunalul Vrancea, Secția comercială și de contencios administrativ, încheierea din 23 noiembrie 2004, dată în dosarul nr. 747/2003, în extras în M. Tăbărcă, Gh. Buta, *op. cit.*, p. 1533.

Legiuitorului, introducând capitolul XIV cu dispoziții privind soluționarea litigiilor în materie comercială, nu s-a limitat să lase ca aplicarea prevederilor art.131 în această materie să se facă în baza art.721, sau să facă doar trimiterea la acest articol, ci a prevăzut, în art.720⁷, că în cursul judecării asupra fondului procesului, instanța va stăruii pentru soluționarea lui, în tot sau în parte, prin înțelegerea părților, care se constată prin hotărâre irevocabilă și executorie. Ca și în cazul art. 131, scopul urmărit a fost soluționarea de urgență și, pe cât posibil, pe cale amiabilă, a litigiilor comerciale.

Cu referire la această problemă, a caracterului imperativ al prevederilor art. 720¹, Tribunalul Vrancea a reținut următoarele: „Față de poziția exprimată de pârâtă prin întâmpinare, depusă încă de la prima zi de înfățișare, rezultă în mod neîndoielnic că rezolvarea pe cale amiabilă a pretențiilor reclamantei este imposibilă, din moment ce pârâta nu recunoaște deloc sumele pretinse de reclamantă. Art.6 din Convenția Europeană a drepturilor Omului garantează oricărei persoane accesul la o justiție echitabilă, independentă și desfășurată într-un termen rezonabil. A accepta că dispozițiile art.720¹ Cod procedură civilă sunt obligatorii și condiționează accesul la justiție, ar echivala cu o încălcare a principiului instituit prin art.6 din Convenție, preluat și în Constituție, întrucât ar da o „judecată” în favoarea unui organ nejurisdicțional care nu întrunește cerințele impuse de art.6 din Convenție. Astfel, în contextul legislativ actual, tribunalul apreciază dispozițiile art.720¹ Cod procedură civilă ca fiind o facilitate pusă la dispoziția reclamantilor, care mai înainte de a se adresa instanței, se pot prevala de o procedură amiabilă, a concilierii, pentru realizarea pretențiilor lor, și nu ca o condiționare a accesului la justiție”⁸.

Opinia instanței este, în mod evident, eronată. Reamintim că prin decizii multiple, unele menționate mai sus, Curtea Constituțională s-a pronunțat în sensul că prevederile art.720¹ sunt constituționale și nu încalcă liberul acces la justiție al persoanei. De altfel, instanța face o regretabilă eroare, asimilând concilierea prealabilă cu o „judecată” conferită unui organ nejurisdicțional.

În același sens cu Tribunalul Vrancea, eronat, credem noi, și Tribunalul Gorj reține că „art. 720¹ Cod procedură civilă reglementează procedura concilierii prealabile în cazul litigiilor comerciale, fiind o normă dispozitivă și nu imperativă, aceasta rezultând din faptul că nu este prevăzută o sancțiune pentru neîndeplinirea ei. Dacă această normă ar fi una imperativă ar trebui ca în Codul de procedură civilă să existe un text care să prevadă expres fie interdicția de înregistrare a acțiunii, fie respingerea ei pentru neîndeplinirea concilierii prealabile”⁹.

Într-o decizie, Înalta Curte de Casație și Justiție reține și ea că „neefectuarea concilierii directe poate genera alte consecințe procesuale, eventual neobligarea

⁸ Tribunalul Vrancea – Secția comercială și de contencios administrativ, încheierea din 23 noiembrie 2004 în dosarul nr.747/2003, în extras în M. Tăbărcă, Gh. Buta, *op. cit.*, p. 1533.

⁹ Tribunalul Gorj – Secția comercială și de contencios administrativ, încheierea nr. 114/2005, în extras în M. Tăbărcă, Gh. Buta, *op. cit.*, p. 1534.

pârâtului la cheltuieli de judecată, dacă la primul termen recunoaște pretențiile reclamantului, exclusă fiind însă respingerea acțiunii reclamantului ca prematur introdusă”¹⁰.

Considerăm greșită această soluție a instanței supreme și, mai ales, motivarea acesteia. Este posibil ca instanța, în pronunțarea aceste soluții, să fi avut în vedere – fără însă a motiva în acest sens – împrejurarea că, anterior acestui litigiu, reclamanta solicitase emiterea unei somații de plată împotriva pârâtului.

Într-o altă decizie, instanța supremă exprimă un punct de vedere contrar, pe care, de această dată, îl apreciem drept corect: „Potrivit art.720¹ Cod procedură civilă, în litigiile comerciale având ca obiect plata unei sume de bani, reclamantul este obligat, în prealabil, să încerce concilierea directă potrivit modalităților și în termenele prevăzute în text, din conținutul acestuia rezultând caracterul imperativ al concilierii, iar sancțiunea este respingerea acțiunii ca inadmisibilă și nu ca prematur introdusă. Această procedură prealabilă nu este echivalentă cu jurisdicțiile speciale administrative la care face referire art. 21 din Constituție pentru a se reține caracterul facultativ. Așa fiind, în mod nelegal, instanțele au reținut, prin raportare la un text constituțional inaplicabil, și față de poziția părții în proces, caracterul facultativ al procedurii și inutilitatea acesteia”¹¹.

Așa cum am spus mai sus, considerăm corect și legal acest ultim punct de vedere, pe care îl susținem și cu următoarele argumente:

Nu numai prevederile art.131 și 720⁷ sunt diferite de cele ale art.720¹, dar și scopul urmărit este altul, respectiv, în cazul art.720¹, rezolvarea neînțelegerilor dintre comercianți **înainte** de sesizarea instanței și deci **prevenirea litigiilor și degrevarea** instanțelor. Față de aceasta credem că necesitatea și, mai ales, utilitatea concilierii prealabile este evidentă și, drept urmare, ea nu poate fi privită ca o procedură a cărei realizare poate fi lăsată la libera apreciere a reclamantului.

Alin.(1) al art.720¹ nu este un text de recomandare a unei proceduri prealabile ci, din modul său de redactare, rezultă, fără dubiu, caracterul său imperativ: „reclamantul **va încerca** soluționarea litigiului prin conciliere directă cu cealaltă parte”.

Precizăm și faptul că procedura concilierii directe nu este echivalentă cu jurisdicțiile speciale administrative la care face referire art.21 alin.(4) din *Constituția României* și deci, nici din această perspectivă, nu are caracter facultativ.

În argumentarea faptului că am fi în prezența unei norme dispozitive și nu imperative, s-a susținut că textul art.720¹ nu prevede nicio sancțiune, respectiv interdicția de înregistrare a acțiunii sau respingerea ei pentru neîndeplinirea concilierii.

Nici acest argument nu este de natură să infirme caracterul imperativ al normei examinate. Astfel, potrivit art.721 dispozițiile codului de față alcătuiesc procedura de drept comun în materie civilă și comercială. Ca atare, față de

¹⁰ Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția comercială, decizia nr.1194/2004, în extras în M. Tăbărcă, Gh. Buta, *op.cit.*, p. 1534.

¹¹ Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția comercială, decizia nr.3239/2005, în „Buletinul Casației” 2006, nr. 2, p. 54. În același sens Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială, decizia nr. 1027/2005, în extras în M. Tăbărcă, Gh. Buta, *op. cit.*, p. 1553.

caracterul prealabil și obligatoriu al concilierii, neefectuarea ei constituie un fine de neprimire a cererii de chemare în judecată și, în temeiul art.109 alin.(2), președintele instanței (sau judecătorul care îl înlocuiește) nu va primi cererea, ci va îndruma pe reclamant să realizeze procedura prealabilă impusă de lege.

În cazul în care, totuși, cererea de chemare în judecată a fost înregistrată la instanță (fie expediată prin poștă, fie datorită neatenției celui care a primit-o) acțiunea reclamantului va fi respinsă, pe cale de excepție, ca inadmisibilă, prin aplicarea prevederilor art. 720¹ alin.(1) și (5) cu art.109 alin.(2). Față de soluțiile pronunțate de unele instanțe în urma invocării excepției neîndeplinirii procedurii concilierii prealabile, facem precizarea că, în aceste situații, acțiunea reclamantului se respinge nu ca prematură ci ca inadmisibilă.

3. O problemă importantă ridicată în fața instanțelor comerciale a fost cea a necesității efectuării încercării de conciliere înainte de introducerea unei cereri în somație de plată, având în vedere că, în conformitate cu prevederile art. 11¹ alin. 2 din Ordonanța Guvernului nr. 5/2001 și cu cele ale art. 338 Cod procedură civilă, procedura reglementată de această ordonanță se întrecește cu dispozițiile Codului de procedură civilă.

Instanțele de judecată au dat acestei probleme o rezolvare pe care o considerăm corectă și pe care o redăm în continuare:

„Concilierea directă reglementată de dispozițiile art.720¹ Cod procedură civilă nu constituie o condiție prealabilă declanșării procedurii somației de plată. Pe de altă parte, se observă că legiuitorul a reglementat expres cuprinsul cererii creditorului, stabilind și actele ce trebuie anexate acesteia (art. 2 și art. 3 din O.G. nr. 5/2001). Or, din examinarea acestor dispoziții legale, reiese că nu se referă și la dovada îndeplinirii concilierii prealabile, ceea ce demonstrează o dată în plus voința legiuitorului de a nu pretinde o asemenea condiție prealabilă declanșării procedurii somației de plată.

Este adevărat că, potrivit dispozițiilor art.720¹ Cod procedură civilă coroborat cu dispozițiile art. 11¹ alin.(2) din O.G. nr. 5/2001 care trimite la dispozițiile art. 338 din Codul de procedură civilă, procedura specială reglementată de O.G. nr. 5/2001 se întrecește cu dispozițiile Codului de procedură civilă în materie necontencioasă și contencioasă, în măsura în care acestea nu contravin procedurilor exprese ale O.G. nr. 5/2001 sau scopului instituit de legiuitor prin reglementarea acestei proceduri. De altfel, așa cum s-a arătat anterior, prin procedura somației de plată s-a urmărit obținerea de către creditor, printr-o cale directă, fără o altă procedură prealabilă, a unui titlu executoriu în vederea realizării creanței sale față de debitor. Concilierea directă în materie comercială presupune un anumit interval de timp care trebuie obligatoriu parcurs, altfel reclamantul riscă să i se respingă cererea ca inadmisibilă. Parcurgerea unei astfel de proceduri înainte de declanșarea procedurii privind somația de plată ar afecta realizarea cu celeritate a creanței creditorului și astfel s-ar goli de conținut și de sens prevederile O.G. nr.5/2001”¹².

¹² Tribunalul Cluj – Secția comercială și de contencios administrativ, sentința nr.5528/2002, în I. Deleanu, Gh. Buta, *Procedura somației de plată. Doctrină și jurisprudență*, București, Edit. C.H. Beck, 2006, p. 432.

„Recurenta consideră eronat că declanșarea procedurii somației de plată s-ar impune să fie precedată de concilierea directă prevăzută de art.720¹ Cod procedură civilă, textul referindu-se la litigiile comerciale care se soluționează potrivit dreptului comun. Procedura somației de plată cu care a fost sesizat tribunalul constituie o procedură specială reglementată prin O.G. nr.5/2001, care nu condiționează declanșarea procedurii de existența concilierii directe, ceea ce ar fi contrar scopului urmărit de legiuitor prin reglementarea respectivă, care constituie o procedură simplificată și rapidă de recuperare a creanțelor certe, lichide și exigibile”¹³.

În concluzie, sintetizând și dezvoltând argumentele jurisprudențiale prezentate, se poate susține cu deplină îndreptățire că realizarea concilierii directe impusă în litigiile comerciale de art.720¹, nu constituie o condiție prealabilă declanșării procedurii somației de plată, cel puțin pentru următoarele motive: scopul urmărit prin textul menționat poate fi asigurat în procedura somației de plată, prin stăruința judecătorului față de părți în efectuarea plății sumei datorate de debitor ori pentru înțelegerea părților asupra modalităților de plată, așa cum prevede art.4 alin.(2) din O.G. nr.5/2001 (prin somație se urmărește, ca și în cazul concilierii, în primul rând atenționarea debitorului cu privire la obligația de plată și are ca scop principal realizarea de bunăvoie a creanței); concilierea directă ar afecta realizarea cu celeritate a creanței creditorului, așa încât și o interpretare teleologică a Ordonanței Guvernului nr.5/2001 exclude aplicarea prevederilor art.720¹ Cod procedură civilă, care, sub acest aspect, contravine scopului instituirii procedurii somației de plată; art.3 din ordonanță, care reglementează cuprinsul cererii creditorului și stabilește actele ce trebuie anexate acesteia, nu prevede și dovada îndeplinirii procedurii prealabile de conciliere, așa cum o face art.720¹ alin.(5) Cod procedură civilă în cazul procedurii speciale reglementate în Capitolul XIV al Codului de procedură civilă.

Pentru aceleași argumente – mai sus arătate – pentru care am considerat că realizarea concilierii directe nu constituie o condiție prealabilă declanșării procedurii somației de plată, precum și pentru argumente ce țin de scopul instituirii concilierii directe prin art.720¹ Cod procedură civilă, apreciem că, în cazul în care creditorul introduce o cerere de chemare în judecată, potrivit dreptului comun în materie comercială, respectiv potrivit prevederilor Capitolului XIV din Codul de procedură civilă, după ce a epuizat procedura somației de plată (mai precis când, potrivit art.7 din O.G. nr.5/2001 cererea sa în somație de plată a fost respinsă sau admisă numai în parte), nu se mai impune efectuarea încercării de conciliere directă prealabilă cu debitorul său, scopul acestei încercări fiind deja realizat implicit.

În aceste sens s-au pronunțat atât instanța supremă cât și alte instanțe:

„În cazul în care creditorul introduce o cerere de chemare în judecată potrivit dreptului comun în materie comercială, după ce a epuizat procedura somației de plată (mai precis când, potrivit art.7 al O.G. nr.5/2001 cererea sa în somație de plată a fost respinsă sau admisă numai în parte) nu se mai impune să efectueze

¹³ Curtea de Apel Galați – Secția comercială și de contencios administrativ, decizia nr. 319/2002, în „Curierul Judiciar” 2002, nr. 6, p. 65.

încercarea de conciliere directă prealabilă cu debitorul său, scopul acestei încercări fiind deja atins. Aceasta rezultă din interpretarea teleologică a prevederilor art.720¹ Cod procedură civilă. Mai mult, scopul urmărit de aceste dispoziții este realizat în procedura somației de plată prin stăruința judecătorului față de părți în efectuarea plății sumei datorate de debitor ori pentru înțelegerea părților asupra modalităților de plată, așa cum prevede art.4 alin.(2) al O.G. nr.5/2001”¹⁴.

„Rațiunea concilierii prealabile prevăzute de art.720¹ Cod procedură civilă este aceea de a simplifica și degreva judecățile având ca obiect pretenții de natură bancară, pretenții ce pot fi soluționate pe cale amiabilă și într-un termen scurt. Această rațiune este practic realizată și atunci când încercarea de conciliere a reclamantei cu cealaltă parte a avut loc în cadrul unei alte proceduri, cum este cea a somației de plată, ... deoarece esențial este ca părțile, prin voința lor, exprimată neechivoc, să stăruie pentru a rezolva litigiul”¹⁵.

4. În strânsă legătură cu problema mai sus analizată se află și cea a reclamației administrative în cazul transportului pe calea ferată, respectiv dacă, în cazul în care reclamanta a formulat o astfel de reclamație, mai este obligată să efectueze și încercarea de conciliere prevăzută de art. 720¹ Cod procedură civilă, înainte de sesizarea instanței.

Cu privire la această problemă, Judecătoria Ploiești a dat un răspuns pozitiv, reținând următoarele: „Instanța constată că reclamanta a formulat o reclamație administrativă, adresată pârâtei SNTFM CFR Marfă Regionala CFR Craiova, respectând astfel dispozițiile art.87.3 din O.G. nr.41/1997, pentru aprobarea regulamentului de transport pe CFR, conform căruia „reclamațiile administrative rezultate din contractul de transport sunt obligatorii și trebuie adresate căii ferate, în termen de 3 luni de la datele prevăzute în regulament, reclamație ce trebuie să fie motivată”. Examinând cuprinsul reclamației administrative, prin prisma dispozițiilor art.720¹ Cod procedură civilă, instanța constată că față de pârâta SNTFM CFR Marfă Regionala CFR Craiova aceasta nu ține loc de convocare la conciliere directă, procedura reglementată de art.720¹ Cod procedură civilă nefiind îndeplinită de această pârâtă”¹⁶.

Această sentință a fost anulată, pe bună dreptate, după aprecierea noastră, de către Curtea de Apel Ploiești care a reținut că „regulamentul de transport CFR aprobat prin O.G. nr.41/1997 prevede la art.87.1, că pentru orice acțiune promovată împotriva cărașului feroviar, cei îndreptățiți la despăgubiri să formuleze anterior reclamații administrative, în scris, art.87.3 din acest act normativ instituind caracterul obligatoriu al acestor reclamații... Practica judiciară a stabilit că reclamația administrativă formulată potrivit art.87 din O.G. nr.41/1997 conține

¹⁴ Curtea de Apel Cluj – Secția comercială și de contencios administrativ, decizia nr.1423/2003, în „Buletinul Jurisprudenței”, 2003, p. 551.

¹⁵ Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția comercială, decizia nr.3184/2004, în „Buletinul Casației”, 2005, nr. 1, p. 57.

¹⁶ Judecătoria Ploiești, sentința civilă nr. 2757/2004, în extras în M. Tăbărcă, Gh. Buta, *op. cit.*, p. 1554–1555.

toate elementele unor concilieri prelabile, nemaifiind nevoie de repetarea acesteia, conform art.720¹ Cod procedură civilă”¹⁷.

În concordanță cu soluția Curții de Apel Ploiești, considerăm și noi că reclamația administrativă care, potrivit art.64 din Regulamentul privind transportul pe căile ferate din România aprobat prin O.G. nr.7/2005, trebuie în mod obligatoriu formulată anterior promovării unei acțiuni în justiție împotriva operatorului feroviar, în toate cazurile în care se aplică respectivul regulament, suplinește concilierea prelabilă prevăzută de art.720¹ și deci, nu se mai impune efectuarea și a concilierii după formularea reclamației. Aceasta pentru că, pe de o parte, art.64 din Regulament urmărește un scop cel puțin apropiat – dacă nu identic – cu cel al art.720¹, iar, pe de alta, condițiile impuse în cazul reclamației administrative sunt asemănătoare condițiilor concilierii prelabile: este obligatorie, trebuie adresată, în scris, operatorului de transport feroviar; trebuie însoțită de o serie de documente (duplicatul sau unicatul scrisorii de trăsură, celelalte acte doveditoare pentru a justifica temeinica reclamației, actele de constatare a pagubei, factura de cumpărare pentru proba valorii ș.a.); trebuie să fie motivată; dovada primirii reclamației sau a răspunsului este în sarcina părții care invocă acest fapt.

Este adevărat că nu sunt îndeplinite toate condițiile impuse de art.720¹ și, în primul rând, nu se impune o întâlnire a părților pentru conciliere, care, însă, nu este exclusă și, în fapt, are loc frecvent. Dar nici toate invitațiile la conciliere potrivit art.720¹ nu sunt urmate de întâlnirea părților și ni se pare excesiv ca, după parcurgerea fazei reclamației administrative rămase fără rezultat urmărit – stingerea totală sau parțială a litigiului incipient – să se impună reclamantului și parcurgerea procedurii prevăzute de art.720¹.

5. În practica arbitrală s-a ridicat problema dacă dispozițiile art.720¹ sunt aplicabile și în arbitrajul privat, reglementat de Cartea a IV-a (art.340-370³). Apreciem că aceste dispoziții nu sunt aplicabile în litigiul arbitral privat chiar dacă părțile, în conformitate cu art.341, au convenit o procedură de încercare de soluționare a litigiului pe cale amiabilă, cu excepția situației în care părțile au stabilit în mod neechivoc că se aplică prevederile art.720¹ sau au trimis la regulile de procedură arbitrală care prevăd în mod expres aplicarea art.720¹.

În acest sens s-a pronunțat foarte clar Curtea de Apel Ploiești: „Dispozițiile art.720¹ Cod procedură civilă privind încercarea de soluționare a litigiului prin conciliere directă cu cealaltă parte se aplică numai în procesele susținute în fața instanței judecătorești, nu și în litigiile arbitrale. Din moment ce prin clauze compromisorii stabilite în contract părțile nu au stabilit obligativitatea îndeplinirii unei proceduri prelabile înainte de declanșarea litigiului arbitral conform art.341 Cod procedură civilă, nu-și pot găsi aplicabilitatea normele cu caracter general prevăzute în Codul de procedură civilă pentru litigiile comerciale”¹⁸.

¹⁷ Curtea de Apel Ploiești – Secția comercială și de contencios administrativ, decizia nr.606/2004, în extras, în M.Tăbărcă, Gh. Buta, *op. cit.*, p. 1555.

¹⁸ Curtea de Apel Ploiești – Secția comercială și de contencios administrativ, decizia nr.762/2006, în extras, în M.Tăbărcă, Gh. Buta, *op. cit.*, p. 1548.

Și Curtea de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României s-a pronunțat în același sens¹⁹: „Tribunalul arbitral consideră că cele două dispoziții legale – art.341 alin.2 Cod procedură civilă care prevede, printre altele, că părțile stabilesc procedura unei eventuale concilierii prealabile și art.720¹ Cod procedură civilă referitor la concilierea directă – au caracter de dispoziții speciale, derogatorii de la dreptul comun al procesului civil și, ca atare, de strictă interpretare. Așa fiind, chiar dacă au unele trăsături comune și urmăresc aceeași finalitate, ele se aplică strict în contenciosul pentru care au fost edictate, prima în litigiu arbitral iar secunda în procesul comercial judiciar, fără ca, în lipsa unei înțelegeri a părților sau a unei dispoziții legale, să se poată aplica una în locul celeilalte, împrejurarea că o dispoziție specială – cum este art.720¹ Cod procedură civilă – are caracter imperativ nu justifică *ipso facto* aplicabilitatea ei dincolo de contenciosul pentru care a fost edictată”.

6. Pentru aceleași motive cu caracter general – în principal scopul urmărit și procedura urmată – considerăm că și medierea poate suplini, din punctul de vedere al efectelor, concilierea prealabilă prevăzută de art.720¹. Dar pentru aceasta este necesar ca și medierea, în concret, să se fi desfășurat în anumite condiții care să îi confere valențele unei concilierii: să fie anterioară sesizării instanței de judecată;

¹⁹ Curtea de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României, încheierea din 30 ianuarie 2002, în R.D.C., 2002, nr. 2, p. 275. Având în vedere motivarea foarte clară și convingătoare a acestei decizii redăm, mai jos, în completare, o parte din argumentele instanțelor arbitrale: „Din întreaga reglementare cuprinsă în Cartea a IV-a, îndeosebi din art.341 Cod procedură civilă, rezultă că procedura de încercare de soluționare a litigiului arbitral este o procedură convențională, de conciliere, în principiu facultativă, dar care în practică este prevăzută în toate convențiile arbitrale, extra-judiciară, prealabilă litigiului arbitral, deci nejurisdicțională, care se realizează prin negociere directă între părți, fără monitorizarea unui terț, având ca scop preîntâmpinarea unui litigiu. În concordanță cu spiritul arbitrajului, această procedură nu este supusă unor cerințe legale de fond și de formă sau unor termene. Astfel, cum rezultă din art.341 alin.2 Cod procedură civilă, părțile decid dacă această procedură va avea loc precum și modalitatea de organizare și desfășurare a ei.

În cazul în care o atare procedură nu a fost prevăzută în convenția arbitrală sau dacă ea a eșuat, dezideratul de încercare de soluționare pe cale pașnică a litigiului, fără învingători și învinși, este prezent în întreaga procedură arbitrală. În acest sens, art.9 alin.3 din RPA – CAB prevede că, în orice stadiu al litigiului, tribunalul arbitral va încerca soluționarea acestuia pe baza înțelegerii părților.

Altele sunt caracterele procedurii concilierii directe, prevăzută de art.720¹ Cod procedură civilă. Aceasta este o procedură legală, proprie contenciosului comercial de competența instanțelor judecătorești, prealabilă și obligatorie, supusă unor condiții de fond, de formă și unor termene. Există și unele puncte comune între cele două proceduri, în sensul că procedura concilierii directe se realizează tot prin negociere directă între părți, fără monitorizarea unui terț, și are aceeași finalitate – de preîntâmpinare a unui proces sau, cel puțin, de clarificare a unor aspecte litigioase.

În timp ce procedura încercării de rezolvare amiabilă poartă amprenta arbitrajului privat, dominat de libertatea contractuală a părților, de simplitate, flexibilitate și celeritate, procedura prevăzută de art.720¹ Cod procedură civilă poartă amprenta contenciosului comercial judiciar, care este supus unor reglementări legale mai formaliste, mai amănunțite și, de regulă, imperative, care, inevitabil, îngreunează și lungesc litigiul, însăși procedura concilierii prevăzută de art.720¹ Cod procedură civilă este ilustrativă în sensul că termenele prescise de acest text (15 zile și, mai ales, termenul de 30 de zile) sunt de natură ca, în practică, să întârzie soluționarea contenciosului dintre părți”.

părțile să fi acceptat medierea și, drept urmare, să fi încheiat contractul de mediere; procedura de mediere să se fi închis prin depunerea contractului de mediere de către una dintre părți, prin constatarea de către mediator a eșuării medierii sau prin încheierea unei înțelegeri parțiale între părți. Închiderea procedurii de mediere se dovedește cu procesul-verbal încheiat de mediator și semnat de acesta și de către părți, în conformitate cu art.57 din Legea nr.192/2006.

Potrivit art.43 alin.(3) din Legea nr.192/2006, dacă cealaltă parte decât cea care a solicitat medierea refuză în mod explicit medierea sau nu se prezintă, de două ori la rând, la datele fixate pentru semnarea contractului de mediere, medierea se consideră neacceptată. Apreciem că, în acest caz, invitația scrisă, în vederea acceptării medierii, transmisă părții care nu s-a prezentat, nu are semnificația invitației la conciliere directă din art.720¹.

Pe de altă parte, realizarea încercării de conciliere directă potrivit art.720¹ nu înlătură posibilitatea ca părțile să accepte, fie chiar înainte de sesizarea instanței sau după aceasta, desfășurarea unei proceduri de mediere.

Deși, până în prezent, practica judiciară cercetată de noi nu a evidențiat nicio cauză în care să se pună problema supliniri concilierii prealabile prin mediere, am considerat utilă exprimarea unui punct de vedere întemeiat, în parte, chiar pe argumentele jurisprudenței, exprimate, însă, în cauze în care procedura prealabilă era suplinită printr-o altă procedură analogă medierii.

7. Instanța supremă, într-o decizie mai veche și rămasă izolată²⁰, s-a pronunțat în sensul că rațiunea concilierii prealabile „este practic realizată și atunci când încercarea de conciliere a reclamantei cu cealaltă parte a avut loc în cadrul unei alte proceduri, cum este cea a somației de plată, sau când procedura concilierii a fost îndeplinită după introducerea cererii de chemare în judecată, deoarece esențial este ca părțile, prin voința lor, exprimată neechivoc, să stăruie pentru a rezolva litigiul”.

Alte instanțe s-au pronunțat în sensul contrar, reținând că „în atare situație (reclamanta a depus la dosar o convocare la conciliere ulterioară introducerii acțiunii – n.n., G.B.), prima instanță avea obligația să facă aplicarea prevederilor art.109 Cod procedură civilă, potrivit căruia „în cazurile anume prevăzute de lege sesizarea instanței competente se poate face numai după îndeplinirea unei proceduri prealabile, în condițiile stabilite de lege dovada îndeplinirii procedurii prealabile se va anexa la cererea de chemare în judecată”. Constatând că la introducerea acțiunii reclamanta nu a îndeplinit procedura prevăzută de art.720¹ Cod procedură civilă, se impunea ca prima instanță să respingă acțiunea ca inadmisibilă. Împrejurarea că, după ce instanța de fond a pus în vedere reclamantei să prezinte dovada concilierii directe, aceasta a depus o copie de pe convocarea la conciliere din data de 23 octombrie 2002, este lipsită de relevanță, întrucât convocarea nu s-a efectuat prealabil introducerii acțiunii, așa cum impun

²⁰ Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială, decizia nr. 3184/2004, „Buletinul Casației”, 2005, nr. 1, p. 57.

dispozițiile art.720¹ Cod procedură civilă și ale art.109 Cod procedură civilă²¹. S-a reținut de asemenea că „reclamantul, ignorând aceste dispoziții legale, s-a adresat direct instanței de judecată și, numai ulterior, a înregistrat la societatea pârâtă convocarea la concilierea litigiului, motiv pentru care instanța a apreciat că obligația prevăzută de textul de lege sus-menționat nu a fost legal îndeplinită de reclamant²²”.

Pentru aceleași argumente arătate la pct. nr.2, considerăm că cererea reclamantului trebuie respinsă ca inadmisibilă chiar și în cazul în care a fost înregistrată la instanță și apoi, până la primul termen de judecată, se depune dovada că s-a realizat încercarea de conciliere directă după înregistrarea cererii.

Apreciem greșită practica – e adevărat restrânsă – a unor instanțe comerciale, de interpretare mai puțin restrictivă a art.720¹ alin.(1), în sensul acordării unor termene pentru îndeplinirea procedurii prealabile, neefectuată anterior sesizării instanței, deoarece vine în contradicție cu caracterul imperativ al normelor menționate, care vizează și aspectul îndeplinirii concilierii prealabil sesizării instanței: „**înainte** de introducerea cererii de chemare în judecată, reclamantul va încerca soluționarea litigiului prin conciliere directă” (s.n., G.B.). O asemenea interpretare ar goli de conținut, în cea mai mare parte, încercarea de conciliere și este contrară, alături de interpretarea literală, și interpretării teleologice a textului, în sensul că ignoră scopul prevenirii litigiilor și evitării supraîncărcării instanțelor. După declanșarea litigiului prin sesizarea instanței, rezolvarea lui pe cale amiabilă se poate realiza fără a se mai apela – inutil și încălcarea cerinței judecării cu precădere, din art.720⁶ – la prevederile art.720¹, în cadrul creat de prevederile art.131 și 720⁷.

8. Procedura concilierii directe își are aplicare doar în materie comercială, așa cum rezultă expres din prevederile art.720¹ alin.(1) și din cuprinderea acestor dispoziții în Capitolul XIV „Dispoziții privind soluționarea litigiilor în materie comercială”. Sarcina de a verifica și dreptul de a stabili dacă un litigiu este sau nu de natură comercială – și, implicit, dacă își are sau nu aplicarea prevederile art.720¹ – revine instanței sesizate cu judecarea litigiului, care va examina acest aspect, în principal, prin prisma prevederilor art.3-6, art.7-9 și art.56 Cod comercial. În plus, instanța va avea în vedere că sub incidența procedurii de soluționare a litigiilor comerciale intră nu numai litigiile comerciale propriu-zise, ci și cele asimilate lor prin dispozițiile art.720¹⁰, respectiv litigiile privind desfășurarea activității în scopul privatizării.

Instanțele au fost confruntate, nu de puține ori, cu situația în care partea a sesizat instanța cu o acțiune civilă, și, deci, fără a fi efectuat concilierea prealabilă, iar instanța, la cererea părții adverse sau din oficiu, a calificat litigiul ca fiind unul

²¹Curtea de Apel Galați – Secția comercială și de contencios administrativ, decizia nr.585/2003, în Ministerul Justiției, *Culegere de practică judiciară*, 2003, p. 169.

²²Tribunalul Bihor – Secția comercială și de contencios administrativ, sentința nr.1884/2003, în Ministerul Justiției, *Culegere de Practică Judiciară*, 2003, p. 167.

comercial și, drept urmare, s-a pus problema aplicării art.720¹. Considerăm că instanța va trebui să facă aplicarea acestor prevederi și să nu lase aceasta la aprecierea reclamantului, în funcție de calificarea dată de acesta acțiunii sale. Așa cum a reținut și Curtea Constituțională²³, „o eventuală calificare eronată a naturii juridice a cauzei deduse judecării constituie un risc a cărui transpunere în realitate este în exclusivitate imputabilă reclamantului care nu a înțeles să-și asigure o asistență juridică de calitate, deși, potrivit art.720², în procesele și cererile în materie comercială, părțile sau reprezentanții lor pot fi asistați de experți sau alți specialiști. Împrejurarea că persoana interesată, respectiv reclamantul, deși cunoștea sau ar fi trebuit să cunoască dispozițiile legale referitoare la soluționarea litigiilor în materie comercială, ca și consecințele juridice ale nerespectării lor, nu s-a conformat exigenței legale, invocând, de fapt, propria sa culpă, contrar principiului „*nemo auditur propriam turpitudinem allegans*”, nu o poate exonera de consecințele legale constând în respingerea acțiunii sale ca inadmisibilă.

În același sens s-a pronunțat și Curtea de Apel București²⁴: „Calificarea litigiului ca fiind de natură civilă, făcută de parte, precum și sesizarea unei instanțe civile sunt lipsite de relevanță, câtă vreme instanța, potrivit dispozițiilor art.158 din Codul de procedură civilă, este obligată să-și verifice competența *ratione materiae*, aspect de ordine publică, potrivit dispozițiilor art.159 pct.2 din Codul de procedură civilă. În atare situație, în mod corect au reținut atât judecătoria, cât și tribunalul, aplicarea jurisdicției comerciale, în condițiile art.56 din Codul comercial, tribunalul respingând în mod legal și temeinic acțiunea pentru nerespectarea dispozițiilor art.720¹ din Codul de procedură civilă”.

Deși procedura insolvenței, aparține indiscutabil, materiei comerciale, prevederile art.720¹ nu se aplică, respectiv, înainte de introducerea la tribunal a unei cereri de deschidere a procedurii, în temeiul art.26 din Legea nr.85/2006, nu trebuie realizată concilierea sau încercarea de conciliere directă. Din rațiuni lesne de înțeles, apreciem că problema de mai sus s-ar putea pune doar într-un singur caz, din cele trei prevăzute de art.26, respectiv numai în cazul în care cererea este introdusă de creditor (creditori), nu și în cazul în care ea este introdusă de debitor ori de către Comisia Națională de Valori Mobiliare.

Având în vedere specificul procedurii insolvenței considerăm că prevederile art.720¹ nu își au aplicare, aceste prevederi având caracterul unor norme generale de drept comun, pentru litigiile comerciale evaluabile în bani. Or, procedura prevăzută de Legea nr.85/2006 este o procedură specială, o procedură colectivă și concurențială unde se întâlnesc interesele creditorilor, debitorilor, salariaților,

²³ Curtea Constituțională a României, decizia nr. 335 din 16 septembrie 2006, publicată în „Monitorul Oficial al României”, Partea I, nr. 955 din 19 octombrie 2004. În același sens s-a pronunțat Curtea Constituțională prin decizia nr. 361 din 2 mai 2006, publicată în „Monitorul Oficial al României”, Partea I, nr. 461 din 29 mai 2006 și decizia nr. 441 din 15 septembrie 2005, publicată în „Monitorul Oficial al României”, Partea I, nr. 931 din 19 octombrie 2005.

²⁴ Curtea de Apel București, Secția a V-a comercială, decizia nr. 825/2004, *Practică judiciară comercială pe anii 2003–2004*, p. 401.

revendicatorilor, cocontractanților, dar și interesul economic, interesul social și tot ceea ce constituie interesul general. Caracterul special al acestei proceduri rezultă și din scopul ei, relevat de art.2 al Legii nr.85/2006: „scopul prezentei legi este instituirea unei proceduri colective pentru acoperirea pasivului debitorului aflat în insolvență”.

Dacă cererea de deschidere a procedurii insolvenței introdusă de creditor în temeiul art.26 din Legea nr.85/2006, nu trebuie precedată de încercarea de conciliere, nu același regim îl au și acțiunile pe care administratorul judiciar sau lichidatorul, în exercitarea atribuțiilor prevăzute de legea insolvenței, le formulează împotriva terților pentru recuperarea unor creanțe ale debitorului sau anularea unor transferuri patrimoniale, de exemplu. În asemenea situații, administratorul judiciar sau lichidatorul vor trebui să efectueze, înainte de introducerea acțiunii, încercarea de conciliere prealabilă conform art.720¹.

Anterior adoptării Legii nr. 85/2006, sub imperiul prevederilor Legii nr. 64/1995, care reglementa de aceeași manieră, în general, procedura insolvenței, Curtea de Apel Cluj²⁵ s-a pronunțat în sensul celor mai sus arătate: „Procedura reglementată de Legea nr.64/1995 constituie o procedură specială a insolvenței comerciale, care diferă de procedura de drept comun reglementată de Codul de procedură civilă, printre altele și prin aceea că prealabila conciliere nu este pretinsă conform prevederilor art.720¹ Cod procedură civilă, fiind în schimb pretinsă punerea în întârziere a debitorului prin somație de plată după ce creanța a devenit exigibilă”.

9. Procedura concilierii directe își are aplicare numai în materie comercială – sau în cea asimilată, potrivit art.720¹⁰, a privatizării – și, conform art.720¹, numai în procesele și cererile evaluabile în bani.

Fără a dezvolta aici problematica privind caracterul neevaluabil sau evaluabil în bani al proceselor și cererilor în materie comercială, apreciem că, pentru rezolvarea eventualelor dispute sub acest aspect, se poate apela la prevederile art.1-3 din Legea nr.146/1997 privind taxele judiciare de timbru și la art.1-6 din Normele metodologice pentru aplicarea acestei legi.

Practica judiciară este majoritară – inclusiv la nivelul instanței supreme – în sensul că, atunci când capătul de cerere principal este neevaluabil în bani, reclamantul nu este obligat să facă dovada încercării de conciliere, chiar dacă cererea sa mai are și alte capete, accesorii, evaluabile în bani.

În cazul în care reclamantul a formulat cerere de chemare în judecată, evaluabilă în bani, pentru o valoare superioară celei pentru care a efectuat încercarea de conciliere, instanța va trebui să distingă după cum diferența de valoare are sau nu același temei, aceeași cauză, ca și valoarea pentru care s-a efectuat concilierea. În caz afirmativ instanța va putea admite cererea în întregime, pentru întreaga valoare, iar în caz contrar, va admite cererea numai în parte, pentru valoarea pentru care s-a făcut concilierea, respingând cererea pentru diferența de valoare.

²⁵ Curtea de Apel Cluj – Secția comercială și de contencios administrativ, decizia nr. 391/2002, în „Buletinul Jurisprudenței”, 2002, p. 354.

Instanța va proceda în același fel și atunci când reclamantul, în temeiul art.132 alin.(1) își va întregi, completa, cererea de chemare în judecată dar nu și în cazul prevăzut de art.132 alin.(2), deoarece, în acest din urmă caz, nu este vorba de o modificare sau completare a cererii, iar majorarea cîtimii obiectului cererii are același izvor, temei ca și valoarea indicată inițial prin cererea de chemare în judecată.

În sensul celor de mai sus s-a pronunțat instanța supremă²⁶ într-o cauză în care deși cererea reclamantei de majorare a pretențiilor i-a fost acceptată de instanță în primul ciclu procesual, cea de a doua majorare i-a fost apreciată de instanța de fond ca inadmisibilă întrucât reclamanta nu a îndeplinit concilierea prevăzută de art. 720¹ Cod procedură civilă și pentru acea sumă: „În ceea ce privește necesitatea unei noi proceduri de conciliere prevăzută de art.720¹ Cod procedură civilă pentru cîtimea cu care s-au majorat pretențiile pe parcursul procesului, curtea apreciază că soluția instanței este greșită deoarece se crează reclamantului o situație mai grea decât cea a pârâtului care a formulat o cerere reconvențională și pentru că legiuitorul a prevăzut expres în art.720⁵ Cod procedură civilă că nu mai este necesară o altă încercare de conciliere în acest caz. A admite contrariul ar însemna ca în litigiile comerciale ce au ca obiect despăgubiri rezultate din același temei juridic, procedura judiciară să fie îngreunată, ceea ce ar contraveni celerității impuse de dispozițiile art.720⁶ Cod procedură civilă”.

Și Curtea de Apel București a tranșat această problemă într-o manieră corectă și concisă²⁷: „Cu privire la excepția prematurității cererii întemeiată pe dispozițiile art.720¹ Cod procedură civilă, diferența dintre sumele pretinse prin notificarea concilierii și avute în vedere de către părți și cele pretinse prin cererea introductivă nu reprezintă o modificare a cererii, întrucât sunt incidente dispozițiile art.132 pct.2 Cod procedură civilă. Majorarea cîtimii pretențiilor nu împiedică procedura concilierii efectuată cu respectarea dispozițiilor art.720¹ Cod procedură civilă, pârâta având cunoștință de temeiul legal al acestora precum și de actele pe care reclamanta le întemeiază”.

10. O problemă legată de obligativitatea efectuării încercării de conciliere s-a pus atât în doctrină cât și în practica judiciară în legătură cu cererile incidente prin care se afirmă pretenții în justiție: intervenția în interes propriu, chemarea în garanție, chemare în judecată a altor persoane și cererea reconvențională.

În cazul cererii reconvenționale răspunsul este dat de art.720⁵ alin.(1), potrivit căruia nu este necesară încercarea de conciliere dacă pretențiile pârâtului, care formulează cererea reconvențională împotriva reclamantului, derivă din același raport juridic.

Pe lângă argumentul rezultând din analogia dintre cererea reconvențională și celelalte cereri incidente și prevederile, mai sus arătate ale art.720⁵ alin.(1), considerăm că și din interpretarea, sau mai ales, din interpretarea teleologică a

²⁶ Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția comercială, decizia nr.3353/2006, în extras, în M.Tăbârcă, Gh. Buta, *op. cit.*, p. 1541.

²⁷ Curtea de Apel București – Secția a VI-a comercială, decizia nr.608/2005, în extras, în M.Tăbârcă, Gh. Buta, *op. cit.*, p. 1541.

art.720¹, rezultă că încercarea de conciliere nu este necesară nici în cazul celorlalte cereri incidente, aceste cereri fiind formulate după declanșarea activității judiciare și deci nu s-ar mai pune problema neaglomerării instanței (deja investită). Mai mult, trimiterea lor pentru efectuarea unei proceduri de conciliere ar constitui o soluție formală, de natură să conducă la tergiversarea judecăților, iar încercarea de împăcare a părților va fi realizată de instanță, în temeiul art.131 și 720⁷.

În acest sens s-a pronunțat Tribunalul Bihor²⁸: „Reclamantul a depus la dosarul cauzei dovezile de efectuare a procedurii prevăzute de art.720¹ din Codul de procedură civilă față de pârâții S.D.N. și S.C. „B.O.” SRL, motiv pentru care pârâții nu au mai susținut excepția neîndeplinirii procedurii prealabile a concilierii directe, în ceea ce o privește pe pârâta S.D.I., aceasta fiind introdusă în cauză pe parcursul derulării procesului, nu era nevoie îndeplinirea acestei proceduri” (înainte de încheierea dezbaterilor reclamantul a chemat în judecată și pe pârâta S.D.I. – n.n., G.B.)”.

În legătură cu cererea reconvențională, problemele sunt mai numeroase decât în cazul celorlalte cereri incidente și practica judiciară mai amplă.

În primul rând este de precizat că asupra textului art. 720⁵ s-a pronunțat și Curtea Constituțională²⁹ reținând că „În ceea ce privește dispozițiile art.720⁵ alin. (3) Cod procedură civilă, criticate, de asemenea, de către autorul excepției, Curtea a observat că dispozițiile respective, care se referă la ipoteza introducerii de către pârât a unei cereri reconvenționale și a depunerii întâmpinării de către reclamant, nu sunt de natură a încălca, prin conținutul lor, dispozițiile constituționale ale art. 21 alin. (3), fiind asigurate atât dreptul la un proces echitabil, cât și soluționarea cauzei într-un termen rezonabil”.

Curtea de Apel Cluj a reținut următoarele: „Cererea reconvențională formulată de pârâtă (urmare a acțiunii în evacuare introdusă de reclamantă – n.n., G.B.) are natura juridică a unei adevărate cereri de chemare în judecată și are ca obiect restituirea sumei de 11 800 USD. Potrivit art. 119 alin. (2) Cod procedură civilă, cererea trebuie să îndeplinească condițiile prevăzute pentru cererea de chemare în judecată. Or, potrivit art. 720¹ alin. (1) Cod procedură civilă, în procesele și cererile în materie comercială evaluabile în bani înainte de introducerea cererii de chemare în judecată, reclamantul va încerca soluționarea litigiului prin conciliere directă cu cealaltă parte. Din conținutul actelor atașate dosarului nu rezultă că pârâta reclamantă ar fi efectuat concilierea prealabilă pretinsă de textul de lege invocat anterior. Așa fiind, potrivit art. 296 Cod procedură civilă, se va admite apelul, se va schimba în parte sentința în sensul respingerii cererii reconvenționale formulată de pârâta-reclamantă, ca inadmisibilă”³⁰.

²⁸ Tribunalul Bihor – Secția comercială și de contencios administrativ, sentința nr.12/COM/2006, în extras, în M.Tăbărcă, Gh. Buta, *op. cit.*, p. 1539-1540.

²⁹ Curtea Constituțională a României, decizia nr. 441 din 15 septembrie 2005, publicată în „Monitorul Oficial al României”, Partea I, nr. 931 din 19 octombrie 2005.

³⁰ Curtea de Apel Cluj, Secția comercială și de contencios administrativ, decizia nr. 37/2004, în extras în M.Tăbărcă, Gh. Buta, *op. cit.*, p. 1583.

Tribunalul Mureș, într-un litigiu în care acțiunea reclamantei avea ca obiect constatarea nulității absolute a unui contract de vânzare-cumpărare iar prin cererea reconvențională s-a solicitat de către pârâtă obligarea reclamantei la plata contravalorii chiriei încasate și a unei alte sume cu titlu de daune interese, a statuat: „Din interpretarea acestui text [art.720¹ alin. (1) - n.n., G.B.] reiese că nu este necesară o altă încercare de conciliere, numai în situația în care a existat deja o conciliere anterioară (legea folosind termenul de „o altă”). În lipsa unei alte concilieri anterioare, acțiunea reconvențională trebuia să îndeplinească condițiile prevăzute pentru cererea de chemare în judecată potrivit art. 720⁵ alin. (2) Cod procedură civilă. Din cele de mai sus reiese că excepția inadmisibilității acțiunii reconvenționale este întemeiată”³¹.

În fine, Curtea de Apel București, într-o decizie confirmată de către instanța supremă³², a statuat că „pârâta-reclamantă reconvențională ar fi trebuit să urmeze procedura prealabilă prevăzută de art.720¹ Cod procedură civilă, iar faptul că cererea sa a avut un caracter reconvențional în alt dosar, nu face să devină incidente, în mod automat, prevederile art.720⁵ alin.1 Cod procedură civilă, căci prevederile părților nu derivă din același raport juridic” (în dosarul inițial reclamantul solicitase radierea sediului societății comerciale, iar prin acțiunea reconvențională s-a solicitat obligarea reclamantului-pârât să predea documentele contabile primare și la plata sumei de 10 000 000 lei, cu titlu de despăgubiri – n.n., G.B.)

Această decizie ridică două probleme: prima privind condițiile de admisibilitate ale cererii reconvenționale în litigiile comerciale și a doua privind necesitatea concilierii directe în cazul cererii reconvenționale ca și acțiunea principală.

În privința primei probleme instanța de fond, constatând că pretențiile pârâtului împotriva reclamantului nu derivă din același raport juridic – așa cum impune prevederea din art.720⁵ alin.1 – în mod corect, a disjuns cererea reconvențională și a dispus judecarea separată a acesteia.

În ce privește cea de a doua problemă, de asemenea în mod corect, instanțele au apreciat că cererea pârâtului este inadmisibilă (și nu prematură cum au reținut ele) și că era necesară încercarea de conciliere prealabilă, chiar dacă această cerere a fost formulată ca cerere reconvențională, nefiind aplicabile prevederile art.720⁵ alin.1, întrucât cererea reconvențională nu îndeplinea condițiile impuse de acest text pentru a fi examinată și soluționată ca atare, în cadrul aceluiași litigiu, deoarece nu derivă din același raport juridic ca și acțiunea principală.

³¹ Tribunalul Mureș, sentința nr. 2846/2003, (rămasă definitivă în urma respingerii apelului prin decizia nr. 70/A/2004 a Curții de Apel Târgu Mureș, Secția comercială și de contencios administrativ și irevocabilă în urma respingerii recursului prin decizia nr. 3087/2005 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția comercială, în extras, în M. Tăbărcă, Gh. Buta, *op. cit.*, p. 1584.

³² Curtea de Apel București, Secția a VI-a comercială, decizia nr. 69/2005, *Culegere de practică judiciară în materie comercială*, 2005, p.211 (Decizia a devenit irevocabilă prin respingerea recursului ca nefondat, prin decizia nr.5146 din 1 noiembrie 2005 a Secției comerciale a Înaltei Curți de Casație și Justiție – nepublicată).

Apreciem că, sintetizând rezolvările date în practica judiciară și prin interpretarea teleologică a prevederilor art. 720⁵ și 720¹ Cod procedură civilă, se pot reține următoarele aspecte privitoare la concilierea prealabilă în cazul cererii reconvenționale:

Dacă în dreptul comun formularea cererii reconvenționale este condiționată numai de existența pretențiilor „în legătură cu cererea reclamantului”, în litigiile comerciale cererea reconvențională poate fi făcută numai dacă pretențiile pârâtului derivă din același raport juridic invocat prin cererea reclamantului [a se vedea dispoziția similară din art. 357 alin. (1) referitoare la litigiile arbitrale].

Cererea reconvențională trebuie să îndeplinească condițiile pentru cererea de chemare în judecată, mai precis, să cuprindă elementele prevăzute de art. 720³ pentru cererea de chemare în judecată în litigiile comerciale, fiindu-i aplicabile și ei prevederile art. 133.

Introducerea cererii reconvenționale nu este condiționată de îndeplinirea unei alte încercări de conciliere „în cazul litigiilor prevăzute de art. 720¹”, respectiv în cazul proceselor și cererilor în materie comercială evaluabile în bani, presupunându-se de legiuitor că o asemenea încercare de conciliere a avut loc înainte de introducerea cererii principale (în text se vorbește de „o altă încercare de conciliere”). În condițiile în care o încercare de conciliere a avut – sau ar fi trebuit să aibă loc – iar pretențiile pârâtului, formulate prin cererea reconvențională, derivă din același raport juridic din care derivă și pretențiile reclamantului, într-adevăr, o altă încercare de conciliere ar îngreuna și ar întârzia nejustificat, foarte posibil chiar inutil, mersul procesului, contrar scopului urmărit de legiuitor.

Considerăm că în cazul în care acțiunea reclamantului a fost respinsă ca inadmisibilă pentru lipsa încercării de conciliere, cererea reconvențională a pârâtului nu poate fi respinsă, și ea, ca inadmisibilă – invocându-se, în fapt, lipsa temeiurilor care au justificat prevederea din art. 720⁵ alin. (1) – ci trebuie soluționată pe fond. Aceasta pentru că, pe de o parte, textul menționat înlătură expres obligația încercării de conciliere, fără a face alte distincții, și se bazează pe o prezumție *juri sed de jure* iar, pe de altă parte, nu poate fi sancționat pârâtul, beneficiar al acestui text, prin respingerea cererii sale reconvenționale ca inadmisibilă, ca urmare a încălcării de către reclamant a obligației impuse de art. 720¹.

Față de prevederile exprese ale textului, este necesară efectuarea încercării de conciliere înainte de introducerea cererii reconvenționale dacă acțiunea principală nu se încadrează în categoria celor vizate de dispozițiile art. 720¹ alin. (1) respectiv, dacă nu este evaluabilă în bani.

11. Din redactarea textului art.720¹ rezultă că forma procedurii prealabile instituite de legiuitor constă în „concilierea directă dintre reclamant și cealaltă parte litigantă. Textul explică ce anume se înțelege, în sens procedural, prin conciliere, în cazul litigiilor comerciale evaluabile în bani, respectiv el consacră modalitatea scrisă și forma directă a concilierii. Astfel, în vederea realizării concilierii reclamantul va convoca partea adversă, comunicându-i, în scris, pretențiile sale și temeiul lor legal, precum și toate actele pe care se sprijină acestea.

Legea nu cuprinde dispoziții exprese cu privire la nivelul organelor sau persoanelor din structura societăților comerciale între care trebuie să se facă această conciliere, însă, din faptul că ea se referă la necesitatea realizării unei concilieri directe cu cealaltă parte, s-a considerat că această conciliere trebuie realizată la nivelul organelor de conducere.

Pe de altă parte, se insistă asupra caracterului nemijlocit al concilierii, adăugându-se că, dacă legiuitorul ar fi conceput ca această procedură să se desfășoare exclusiv în forma comunicărilor scrise, atunci ar fi instituit doar obligativitatea concilierii anterior introducerii cererii de chemare în judecată, fără a preciza *in terminis* că este o „conciliere directă”. Ca un argument în plus că este o conciliere nemijlocită, fără conciliator, contradictorie, pot fi invocate și prevederile art.720¹ alin.(4), potrivit cărora „rezultatul concilierii se va consemna în scris cu arătarea pretențiilor reciproce referitoare la obiectul litigiului și a punctului de vedere al fiecărei părți”, ceea ce, bineînțeles, presupune prezența efectivă, „față în față”, a părților.

Apreciem că, într-adevăr, pentru atingerea, în cel mai înalt grad, a scopului acestei proceduri prealabile – încercarea de soluționare pe cale amiabilă a litigiilor dintre comercianți sau în care cel puțin o parte este comerciant și, totodată, pentru prevenirea introducerii unor cereri abuzive sau intempestive, care să pună în dificultate cealaltă parte, ducând chiar la prelungirea procedurii judiciare – ar fi preferabilă o interpretare strictă, literală, a prevederilor menționate, în sensul în care această conciliere să se facă direct, nemijlocit și la nivelul organelor de conducere. Reclamantul va trebui să facă dovada realizării efective sau a încercării sale de realizare a unei asemenea concilieri, singur pârâțul putând evita această conciliere, nedând curs convocării sau comunicând că nu este de acord cu concilierea ori cu pretențiile reclamantului.

Această interpretare strictă, literală, poate crea însă mari probleme, în special reclamantului, căruia i se impune – în asemenea condiții – o sarcină greu de realizat (uneori imposibilă) și care deturneză această procedură de la scopul său: soluționarea pe cale amiabilă a litigiilor, (nu punerea reclamantului în situația de a renunța la urmărirea drepturilor sale față de partea adversă din cauza dificultății realizării acestei proceduri). Avem în vedere bunăoară marii furnizori, cu numeroși beneficiari care își au sediile în diverse colțuri ale țării, și nu în ultimul rând acei comercianți (regii autonome, companii naționale, societăți comerciale) care vând bunuri sau prestează servicii, pe bază contractuală, populației. Ar fi o sarcină mult prea împovărătoare, cu consecințe grave asupra activității, să se impună conducerilor acestor furnizori să se deplaseze la sediul fiecărei părți adverse pentru concilierea directă a unui litigiu, indiferent de importanța acestuia. Aceasta, întrucât actuala reglementare nu prevede nici o limită valorică de la care concilierea ar fi obligatorie și, deci, nu este exclusă situația în care cheltuielile efectuate de reclamant pentru conciliere să se apropie sau chiar să depășească valoarea litigiului. De altfel, nici pârâțul nu are interesul legal (în afara aceluia – ce nu poate fi încurajat legislativ – ca reclamantul să fie descurajat să mai acționeze

pentru realizarea dreptului său) de a face să crească disproporționat cheltuielile cu concilierea, întrucât, în final, dacă litigiul va fi tranșat de instanță în defavoarea sa, el va suporta și aceste cheltuieli, ce vor fi – bineînțeles – incluse în cheltuielile de judecată.

Față de cele mai sus arătate, apreciem că instanțele de judecată trebuie să facă o interpretare teleologică, logică și realistă a prevederilor art.720¹, pentru ca acestea să-și atingă scopul avut în vedere de legiuitor, fără însă a îngreuna nejustificat activitatea comercianților și acțiunile reclamantului pentru realizarea drepturilor sale.

În acest sens, considerăm că sunt îndeplinite condițiile impuse de art.720¹ și în cazul în care concilierea a fost realizată nu la nivelul organelor de conducere ale părților, ci prin persoane având un mandat special din partea conducerii pentru efectuarea concilierii (avocat, consilier juridic, persoane din compartimentul de marketing, desfacere, aprovizionare, ș.a.).

În același sens, considerăm ca îndeplinite condițiile legale și în cazul în care nu a avut loc o întâlnire nemijlocită a părților – prin organele de conducere sau mandatar –, dar a avut loc o conciliere efectivă prin corespondență, concretizată într-un înscris care să consemneze punctul de vedere al fiecărei părți. Subliniem că, într-o asemenea situație, instanța trebuie să examineze cu exigență ca demersul părților să nu fie formal, ci să se fi realizat efectiv o conciliere. Astfel, Curtea de Apel Oradea a apreciat ca îndeplinită condiția impusă de art. 720¹ în condițiile în care, „întrucât părțile nu se află în aceeași localitate, procedura de conciliere s-a realizat, în conformitate cu prevederile art. 720¹ Cod procedură civilă în formă mediată în sensul că, potrivit înscrisurilor depuse în apel, reclamanta a comunicat părții pretențiile sale în legătură cu obiectul procesului”³³. De asemenea, Curtea de Apel Craiova a considerat ca neîntemeiată excepția inadmisibilității acțiunii „deoarece între părți s-a purtat corespondență cu privire la obiectul cererii de chemare în judecată, ce a fost realizată cu intenția și scopul vădit neîndoielnic al îndeplinirii procedurii prealabile a concilierii directe. Astfel încât nu se poate reține că intimata-pârâtă nu a avut cunoștință, înainte de introducerea cererii de chemare în judecată, de pretențiile solicitate de apelanta-reclamantă”³⁴.

12. Instanțele judecătorești s-au confruntat și cu numeroase și diverse probleme în legătură cu convocarea părții la concilierea prealabilă, care au vizat modalitatea de convocare, mijloacele utilizate, dovada convocării și conținutul acesteia, actele însoțitoare precum și data și locul convocării.

În vederea realizării concilierii, reclamantul va convoca partea adversă, comunicându-i, în scris, pretențiile sale și temeiul lor legal, precum și toate actele doveditoare pe care se sprijină acestea. Această convocare a părții adverse – odată

³³ Curtea de Apel Oradea, Secția comercială și de contencios administrativ, decizia nr. 7/2005, în extras în M.Tăbârcă, Gh. Buta, *op. cit.*, p. 1549-1550.

³⁴ Curtea de Apel Craiova, Secția comercială, decizia nr. 217/2004, în extras în M.Tăbârcă, Gh. Buta, *op. cit.*, p. 1549.

cu comunicarea celor prevăzute de textul art.720¹ alin.(2) – se poate face într-una din modalitățile alternative indicate de norma menționată, alegerea fiind făcută de reclamant. Astfel, reclamantul poate să efectueze convocarea și comunicarea prevăzute de lege prin scrisoare recomandată, cu dovadă de primire, prin telegramă, telex, fax sau orice alt mijloc de comunicare care asigură transmiterea textului și confirmarea primirii acestuia.

În categoria „orice mijloc de comunicare” se poate include și comunicarea prin intermediul poștei electronice, deoarece acest serviciu asigură transportul electronic al corespondenței până la cutia poștală a destinatarului, eventuala pierdere sau adresare greșită fiind imediat comunicată expeditorului, existând deci certitudinea ajungerii la destinație a comunicării, iar destinatarul, chiar dacă nu se află la domiciliu (fiind în altă localitate sau țară), poate să-și verifice cutia poștală și să-și citească corespondența.

În ceea ce privește momentul cunoașterii de către destinatar a conținutului actelor expediate, în oricare dintre modalitățile de comunicare mai sus arătate, considerăm că se poate aplica, prin analogie, prezumția relativă instituită în cazul încheierii contractelor comerciale prin corespondență. Așa fiind, deși Codul comercial consacră în art.35 teoria informațiunii, potrivit căreia contractul este socotit încheiat în momentul cunoașterii de către ofertant a acceptării ofertei, totuși, practic, se aplică teoria recepțiunii sau a primirii ofertei, care consideră că la primirea de către ofertant a corespondenței, acesta a luat cunoștință de acceptare. Problema aceasta s-ar pune în situația în care partea adversă (potențialul pârât) ar amâna deschiderea corespondenței cu intenția de a invoca necunoașterea actelor comunicate, dar prezintă o importanță mai redusă – apreciem noi – având în vedere prevederile art.720¹, alin. ultim, potrivit cărora, pentru ca reclamantul să poată introduce cererea de chemare în judecată, fără a se fi realizat concilierea directă, este suficient să anexeze dovada că au trecut 30 de zile de la primirea convocării de către partea adversă.

În schimb – având în vedere și prevederile alin.ultim al art.720¹, mai sus arătate – este deosebit de importantă dovada primirii actelor de către cealaltă parte. În cazul comunicărilor făcute prin mijloace tradiționale, ca telegrama și scrisoarea recomandată cu confirmare de primire, această dovadă este mai dificil de realizat din cauza întârzierii întoarcerii confirmării, a posibilității pierderii ei sau chiar a comunicării ori a lipsei de primire de către destinatar. În cazul utilizării mijloacelor moderne de comunicare (poștă electronică, fax, telex), dovada primirii actelor de cealaltă parte este mai ușor de făcut, deoarece confirmarea primirii sau neprimirii comunicării se realizează la foarte scurt timp de la trimitere.

O altă modalitate alternativă prevăzută de lege pentru convocarea părții adverse la conciliere de către reclamant este „înmânarea înscrisurilor sub semnătură de primire” (art.720¹, teza ultimă). În raport cu modul de redactare a alin.(2) al art.720¹ – „...convocarea se poate face și prin înmânare...” –, se poate deduce că această modalitate este soluția secundă de convocare.

Instanța supremă a stabilit³⁵ că, din analiza prevederilor art. 720¹ „rezultă necesitatea realizării unei concilierii directe cu cealaltă parte și efectivă, iar nu formală, ceea ce presupune atât trimiterea convocării și confirmarea de primire de cealaltă parte cât și comunicarea pretențiilor și atașarea dovezilor pe care se bazează. În speță, nu s-au făcut aceste dovezi, actul fiind primit de o altă persoană decât pârâtul, fără a se putea susține că aceasta era reprezentantul părții (din actele depuse rezultând că pârâtul a decedat anterior) și nu s-au precizat nici date privind calculul pretențiilor și dovezilor pe care se bazează”. Drept urmare a considerat nerealizată, în mod legal, convocarea la conciliere. Aceiași concluzie a tras-o instanța supremă și în cazul în care convocarea la conciliere trimisă pârâtului, aflat în penitenciar, a fost înmănată unui vecin care a refuzat să semneze de primire³⁶, precum și în cazul în care reclamanta s-a mulțumit să-i trimită pârâtei o adresă prin care doar aducea la cunoștința acesteia debitul cu care aceasta figurează în evidențele sale contabile³⁷.

Curtea de Apel București a considerat, și ea, nerealizată convocarea la concilierea prealabilă în cazul în care nici adresa emisă de reclamantă și nici notificarea emisă prin intermediul executorului judecătoresc nu cuprindeau o convocare la conciliere³⁸.

Legea conține precizări și cu privire la data convocării pentru conciliere. Potrivit alin.(3), data convocării pentru conciliere nu se poate fixa mai devreme de 15 zile de la data primirii actelor comunicate. Acest termen de 15 zile este un termen minim, sub care reclamantul nu poate fixa data convocării. În schimb, nu se prevede un termen maxim, întrucât reclamantul are interesul în fixarea unui termen cât mai scurt. Termenul prevăzut este util, pentru a se da posibilitatea părții adverse să-și pregătească apărarea și – cu ocazia concilierii – să poată răspunde pretențiilor reclamantului, prezentându-și propriile sale acte doveditoare.

La fixarea datei concilierii pentru respectarea termenului de 15 zile reclamantul va avea în vedere intervalul de timp necesar, în mod normal, pentru primirea de către pârât a convocării, în funcție de modalitatea de comunicare aleasă.

În legătură cu acest aspect instanța supremă, printr-o decizie importantă³⁹, a nuanțat aspectele privitoare la data concilierii și la consecințele nerespectării termenului prevăzut de alin. 3 al art. 720¹. Astfel, a considerat că nu este întemeiată

³⁵ Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială, decizia nr. 1028/2005 în extras în M. Tăbărcă, Gh. Buta, *op. cit.*, p. 1534-1535.

³⁶ Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială, decizia nr. 3354/2006, în extras în M. Tăbărcă, Gh. Buta, *op. cit.*, p. 1534-1535.

³⁷ Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială, decizia nr. 3048/2006 în extras în M. Tăbărcă, Gh. Buta, *op. cit.*, p. 1535.

³⁸ Curtea de Apel București, Secția a VI-a comercială, decizia nr. 388/2004, nepublicată. În același sens, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială, decizia nr. 842/2006, Jurisprudența Secției comerciale pe anul 2006, pag. 322-323.

³⁹ Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția comercială, decizia nr.828/2005, „Buletinul Casației”, 2005, nr. 4, p. 25.

excepția inadmisibilității acțiunii în următoarea împrejurare: „În speță, s-a constatat că prin faxul din 19 noiembrie 2002, reclamanta a invitat pe pârâtă la sediul său, la data de 21 noiembrie 2002, pentru soluționarea amiabilă a litigiului. De asemenea, s-a constatat că s-a efectuat concilierea directă, prealabilă introducerii acțiunii, materializată prin procesul-verbal încheiat de reprezentanții părților la data de 21 noiembrie 2002, depus la dosar și că, reprezentanții pârâtei care s-au prezentat la conciliere, ca urmare a convocării primite, nu au formulat obiecțiuni cu privire la data fixată. De altfel, pârâta nu a contestat acest proces-verbal de conciliere până la data introducerii acțiunii.

Pentru aceste considerente, în mod greșit a fost admisă excepția prematurității acțiunii și în consecință, s-a admis recursul reclamantei, s-a modificat decizia atacată în sensul admiterii apelului aceleiași părți și s-a casat sentința instanței de fond cu trimiterea cauzei pentru rejudecare”.

Actuala reglementare nu cuprinde nici o dispoziție procedurală cu privire la locul unde are loc concilierea și, în această tăcere a legii, se pot avansa două puncte de vedere: potrivit unuia, întrunirea părților litigante poate avea loc la sediul uneia dintre ele, iar potrivit celui de-al doilea, un principiu de echitate impune ca încercarea de conciliere să se facă la sediul societății pârâte. Aceasta a doua soluție ar fi concordantă cu normele de competență teritorială generală și are o justificare similară, fiind firesc ca deplasarea să o facă reclamantul, întrucât înainte de începutul procesului, nu se știe cine are dreptate. Considerăm valabil acest ultim punct de vedere și pentru că astfel cresc simțitor șansele unei concilieri reale – ceea ce este și scopul art.720¹ – și se limitează intenția reclamantului de a face convocarea doar pentru îndeplinirea formală a unei condiții impuse de lege (mai ales când deplasarea părții adverse la sediul reclamantului ar fi mai anevoioasă).

În cazul în care concilierea a fost convocată în altă parte decât la sediul părții adverse (de regulă la sediul reclamantului), instanța nu va putea invoca din oficiu acest fapt, ci acest lucru îl va putea face doar pârâtul – atunci când nu l-a acceptat expres sau tacit – întrucât pârâtul poate renunța la beneficiul preconstituit în favoarea sa (ca și în cazul aplicării prevederilor art.5 Cod procedură civilă, care instituie regula *actor sequitur forum rei*).

De altfel, în contextul prevederilor actuale, neajunsul, pentru reclamant, rezultând din regula – dedusă din aplicarea prin analogie și în virtutea principiului echității a art.5 Cod procedură civilă – convocarea concilierii la sediul părții adverse, poate fi înlăturat prin stabilirea de către părți, de comun acord, în contract sau printr-un act adițional, a locului unde urmează a se efectua concilierea în caz de litigiu, precum și a altor condiții de conciliere (termene, modalități de reprezentare ș.a.), fără a se aduce atingere acelor prevederi imperative de la care părțile nu pot deroga și, în primul rând, fără a se putea renunța la chiar procedura prealabilă a concilierii.

Facem precizarea că, aflându-ne în materie comercială, unde aplicarea competenței teritoriale alternative are un motiv mult mai larg, reclamantul va putea

avea în vedere, la alegerea locului pentru conciliere și prevederile art.6, art.7 alin.(2) și (3), art.8 alin.(1) și (2), art.10 alin.(1), pct.1-8, art.11 alin.(1) pct.1-3.

13. În cazul în care pârâțul dă curs convocării formulate de către reclamant și încercarea de conciliere are loc, rezultatul concilierii se va consuma, potrivit alin.(4), într-un înscris (intitulat de regulă, în practică, „proces-verbal de conciliere”). Textul nu face nici o referire la denumirea sau forma acestui înscris, dar precizează că în cuprinsul lui se vor arăta pretențiile reciproce referitoare la obiectul litigiului precum și punctul de vedere al fiecărei părți.

Cele consemnate în înscrisul despre rezultatul concilierii dobândesc o relevanță deosebită în cazul în care reclamantul investește instanța de judecată, fie ca urmare a eșecului concilierii, fie datorită nerespectării de către pârât a condițiilor convenite cu ocazia concilierii. Considerăm că, în acest al doilea caz, în care pârâțul nu respectă condițiile concilierii și nu-și execută obligațiile asumate cu acea ocazie, reclamantul îl va putea acționa în judecată fără a fi obligat să efectueze o nouă conciliere, în raport de situația nou apărută după concilierea inițială.

Înscrisul despre rezultatul concilierii se anexează, conform prevederilor alin.(5), la cererea de chemare în judecată formulată de reclamant.

Instanța supremă s-a pronunțat în sensul că nu se mai impune încheierea unui proces-verbal de conciliere, în situația în care „invitația la conciliere a fost primită de pârâtă care, prin adresă, și-a exprimat punctul de vedere, fără a mai da curs invitației adresate”⁴⁰.

Și Curtea de Apel Cluj, constatând că în fața instanței de fond s-a depus dovada privind convocarea la conciliere însoțită de nota de inventar care face dovada expedierii convocării, a apreciat „că sunt îndeplinite cerințele minime prevăzute de art. 720¹ Cod procedură civilă, iar în condițiile în care părțile nu s-au întâlnit în fapt, este superfluu a se mai solicita depunerea unui înscris din care să rezulte „rezultatul concilierii”⁴¹.

14. Sesizarea instanței de către reclamant cu cererea de chemare în judecată se poate face la două momente diferite, în funcție de modul de finalizare a încercării de conciliere. Astfel, dacă a avut loc concilierea, al cărei rezultat s-a consemnat într-un înscris, sesizarea instanței se poate face de îndată.

În cazul în care concilierea nu a avut loc datorită faptului că pârâțul nu a dat curs convocării transmise de reclamant, sesizarea instanței se va putea face abia după trecerea a 30 de zile de la data primirii convocării de către pârât. În acest caz reclamantul va trebui să anexeze la cererea de chemare în judecată dovada primirii de către pârât a convocării la conciliere și a faptului că de la data primirii respectivei convocări au trecut 30 de zile.

Legea actuală nu prevede un termen minim în care, după realizarea procedurii de conciliere sau după expirarea celor 30 de zile de la primirea de către

⁴⁰ Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială, decizia nr. 1946/2006, în extras în M. Tăbărcă, Gh. Buta, *op. cit.*, p. 1552.

⁴¹ Curtea de Apel Cluj, Secția comercială și de contencios administrativ, decizia nr. 62/2005, nepublicată.

partea adversă a convocării la conciliere, să poată să se introducă cererea de chemare în judecată. Subliniem, însă necesitatea asigurării „actualității” concilierii, întrucât într-un interval de timp prea mare între aceasta și introducerea cererii de chemare în judecată s-ar putea să se schimbe esențial elementele primare ale încercării de conciliere. La aceasta s-ar putea adăuga necesitatea înlăturării incertitudinii raporturilor comerciale, pârâțul fiind îndreptățit să cunoască în termen scurt rezultatul concilierii – în cazul în care a participat la ea – respectiv dacă punctul său de vedere a fost (și în ce măsură) sau nu acceptat de reclamant.

În ipoteza în care reclamantul a anexat la cererea de chemare în judecată înscrisul despre rezultatul concilierii ori – atunci când pârâțul nu a dat curs convocării la conciliere – dovada că de la data acestei convocări au trecut 30 de zile, instanța va verifica dacă, în realizarea procedurii prealabile, reclamantul s-a conformat condițiilor impuse de art.720¹. Astfel, va verifica dacă reclamantul a făcut convocarea părții adverse la conciliere într-una din modalitățile prevăzute de alin.(2) și cu respectarea termenului prevăzut de alin.(3), dacă i-a comunicat în scris pretențiile sale, temeiul legal și actele doveditoare, precum și dacă s-a făcut concilierea la nivelul organelor de conducere sau nu.

Instanța va verifica, de asemenea, dacă a avut loc o conciliere nemijlocită, prin prezența ambelor părți în aceeași localitate (la sediul reclamantului sau al pârâțului ori în altă parte) sau o conciliere prin comunicări scrise, printr-un mijloc de comunicare la distanță. Reiterăm opinia arătată anterior că, în acest caz, se va putea considera ca îndeplinită concilierea în condițiile legii, dacă demersul părților este efectiv și nu formal, aspect ce va face obiectul unei verificări exigente din partea instanței. Se va urmări și dacă, în privința înscrisului despre rezultatul concilierii, s-au respectat prevederile alin.(4), și anume arătarea pretențiilor reciproce referitoare la obiectul litigiului și a punctului de vedere al fiecărei părți, din care se pot trage concluzii asupra caracterului efectiv al concilierii.

În cazul în care concilierea a fost convocată în altă parte decât la sediul părții adverse (de regulă la sediul reclamantului), instanța nu va putea invoca din oficiu acest fapt, ci acest lucru îl va putea face doar pârâțul și doar atunci când nu l-a acceptat expres sau tacit.

Odată stabilit caracterul imperativ al prevederilor art.720¹ (a se vedea nota nr. 2), se pune problema consecințelor încălcării acestor prevederi de către reclamant, fie în sensul nerespectării întocmai a termenelor și condițiilor stipulate, fie chiar în sensul neefectuării încercării de conciliere înainte de sesizarea instanței.

Considerăm că la toate aceste probleme răspunsurile care să asigure o aplicare corectă și rațională a prevederilor art.720¹ se pot găsi printr-o interpretare teleologică a acestui text.

În cazul în care reclamantul nu a comunicat pârâțului, odată cu convocarea la conciliere și toate actele doveditoare pe care se sprijină pretențiile sale, așa cum impun prevederile alineatului (2), nulitatea concilierii nu va putea fi declarată decât în condițiile art.105 alin.(2), respectiv numai dacă pârâțul va dovedi că prin aceasta i s-a pricinuit o vătămare ce nu se poate înlătura decât prin anularea actului de procedură.

Situația este similară în cazul în care reclamantul nu a respectat termenele prevăzute de alin.(3) și (5) prin aceea că a fixat concilierea la mai puțin de 15 zile de la data primirii convocării de către pârât sau a sesizat instanța de judecată la mai puțin de 30 de zile de la această dată (în cazul în care pârâtul nu a dat curs convocării).

Așa cum am arătat, (nota nr.2) sesizarea instanței de judecată fără a se efectua încercarea de conciliere prealabilă, atrage respingerea acțiunii ca inadmisibilă.

Dat fiind caracterul imperativ al prevederilor art.720¹ – în sensul că efectuarea concilierii nu este lăsată la aprecierea și la bunul plac al reclamantului, ci este obligatorie – pârâtul va putea invoca în fața instanței de fond excepția inadmisibilității acțiunii. Considerăm că dacă pârâtul nu înțelege să apeleze la o asemenea apărare – fie neinvocând excepția din proprie inițiativă, fie neprevalându-se de ea, dacă instanța o pune, din oficiu, în discuția părților – arătând că dorește să se judece pe fondul litigiului, instanța nu va putea ignora poziția pârâtului și să respingă acțiunea reclamantului ca inadmisibilă. Aceasta întrucât litigiul comercial este (ca și cel civil) unul al intereselor private în care, exercitarea drepturilor procesuale este, în cea mai mare parte, la latitudinea părților. Pe de altă parte, scopul legii de a se preveni sesizarea instanței a fost depășit iar prin respingerea acțiunii ca inadmisibilă, contrar voinței pârâtului și, bineînțeles, a reclamantului, se obține doar o amânare a încărcării instanței, pentru că litigiul va reveni pe rolul său, întrucât, dacă ar exista intenția pârâților la împăcare, instanța o poate valorifica prin aplicarea art.131 și 720⁷.

În practică se constată situații în care pârâtul și, uneori, chiar instanța, din oficiu, invocă, în apel și chiar în recurs, pentru prima dată, excepția lipsei concilierii prealabile. Considerând că admiterea excepției formulate în aceste condiții este contrară interpretării teleologice a textului, întrucât instanțele au derulat procesul în faza de fond și chiar de apel și și-au îngreunat activitatea, contrar scopului art.720¹ și fără a realiza împăcarea părților, așa încât instanța ar da dovadă de un formalism excesiv și nefundamentat.

Pe de altă parte, invocarea acestei excepții, pentru prima dată, abia în calea de atac – a apelului sau a recursului – ar fi un abuz de drept din partea pârâtului, în sensul art.723 alin.(1), (și, uneori, o dovadă de comoditate din partea instanței), care, nu de puține ori, în asemenea situații, se poate bănuși, cu temei, că urmărește doar șicanarea reclamantului sau împlinirea termenului de prescripție. În asemenea situații instanța, pentru a tempera atitudinea abuziv procesuală a pârâtului, trebuie să aibă în vedere și prevederile art.108 alin.(3).

În sensul celor de mai sus instanța supremă, făcând dovada unei interpretări raționale și deloc rigidă a prevederilor art. 720¹, conformă cu scopul reglementării, aduce o serie de precizări și nuanțări cu privire la aplicarea acestor prevederi. Dată fiind importanța și utilitatea acestei interpretări, ce ar trebui urmată de instanțe, considerăm potrivită redarea unui extras mai amplu din decizia în cauză⁴²:

⁴² Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția comercială, decizia nr.348/2005, „Buletinul Casației”, 2005, nr. 4, p. 23.

„Instanța de fond, în mod greșit, a admis excepția prematurității acțiunii (excepție ridicată din oficiu de instanță abia la al șaselea termen de judecată) și a respins acțiunea pentru neefectuarea procedurii prealabile a concilierii directe prevăzută de art.720¹ Cod procedură civilă. Chiar din probele anexate de reclamantă la acțiunea sa rezultă îndeplinirea de către reclamantă a procedurii prealabile cerută de art.720¹ Cod procedură civilă. Prin adresă, reclamanta, invocând prevederile Codului de procedură civilă, cap. XIV, art.720¹, o notifică pe pârâta să-i comunice recunoașterea obligației de plată a sumei pretinse în instanță și îi cere să dispună efectuarea plății către creditorii din proprie inițiativă. Astfel, în cuprinsul adresei, reclamanta îi comunică pârâtei pretențiile sale și temeiul lor legal, conform art.720¹ alin.(2) Cod procedură civilă.

Este adevărat că adresa în cauză nu îndeplinește toate condițiile prevăzute de art.720¹ Cod procedură civilă și că, în primul rând, lipsește o invitație formală, expresă, la conciliere. Pe de altă parte, nerespectarea unora din prevederile art.720¹ Cod procedură civilă nu atrage automat nulitatea concilierii, ci numai dacă partea dovedește o vătămare. Dacă demersul reclamantei ar fi rămas fără rezultat sau pârâta ar fi invocat și dovedit o vătămare, s-ar fi putut pune cu temei problema neîndeplinirii procedurii prealabile. Dar pârâta nu numai că nu invocă vătămarea, dar nici nu invocă neefectuarea concilierii prealabile pentru a paraliza acțiunea reclamantei, excepția fiind invocată, din oficiu, de către instanță. Pârâta a răspuns cu adresă, comunicând că se află într-o situație fortuită în care plata datoriilor, inclusiv a celei ce face obiectul cauzei, depinde de programul impus de guvern.

Deci, pârâta nu numai că nu ignoră și nici nu neagă datoria ci dimpotrivă, recunoaște datoria – așa cum o făcuse și anterior – și îi comunică reclamantei că aceasta va fi plătită potrivit unui plan de eşalonare. În condițiile arătate și având în vedere demersurile ambelor părți precum și relațiile dintre ele (coparticipante pârâte față de S.M.L. în procesul arbitral) ar fi excesiv de rigidă o interpretare în sensul că nu s-a realizat încercarea de conciliere prevăzută de art.720¹ Cod procedură civilă pentru a se putea promova acțiunea. Apreciind că în cauză a fost îndeplinită procedura prealabilă prevăzută de art.720¹ Cod procedură civilă, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursul și a casat hotărârea atacată”.

Pe linia aceleiași interpretări raționale și teleologice instanța supremă a statuat în sensul că nerespectarea termenului de 30 de zile prevăzut de art. 720¹ alin. (5) pentru sesizarea instanței după efectuarea încercării de conciliere, nu atrage respingerea acțiunii ca inadmisibilă dacă pârâatul nu dovedește că i s-a pricinuit o vătămare în condițiile art. 105 alin. (2) Cod procedură⁴³.

15. În ceea ce privește efectele realizării încercării de conciliere directă este de menționat, în primul rând, că aceasta nu are efect întreruptiv asupra termenului de prescripție extintivă. Potrivit dispozițiilor art.16 din Decretul nr.167/1958, prescripția se întrerupe doar în cazul existenței unor cauze întreruptive, strict și

⁴³ Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială, decizia nr. 137/2006, în extras în M. Tăbărcă, Gh. Buta, *op. cit.*, p. 1543.

limitativ prevăzute de lege. Printre aceste cauze se regăsește și cea prevăzută de art.16 alin.(1) lit.b, respectiv introducerea unei cereri de chemare în judecată ori arbitrare, chiar dacă cererea a fost introdusă la o instanță judecătorească ori la un organ de arbitraj necompetent (cerere care, potrivit alin.(2) să nu fie respinsă, anulată sau perimată ori să nu se fi renunțat la judecata ei). Or, îndeplinirea procedurii prealabile a concilierii directe, chiar dacă este obligatorie, nu reprezintă o cerere de chemare în judecată în sensul art.112, ci este o procedură extrajudiciară și anterioară introducerii cererii de chemare în judecată.

În cazul în care, cu ocazia concilierii directe, pârâtul recunoaște, total sau parțial, pretențiile reclamantului, cursul prescripției este întrerupt, dar aceasta nu ca efect al concilierii ci ca efect al recunoașterii pârâtului, conform art.16 alin.(1) lit.a din Decretul nr.167/1958.

Încercarea de conciliere directă nu are ca efect nici suspendarea cursului prescripției, deși ea constituie un motiv de imposibilitate juridică a titularului dreptului la acțiune de a formula cererea de chemare în judecată, întrucât nu poate acționa, înainte de parcurgerea acestei proceduri prealabile și, de aceea, a fost asimilată, uneori, în practică, situației prevăzute de art.13 lit.c din Decretul nr.167/1958. Or, acest text este de strictă interpretare, ceea ce înseamnă că se aplică numai în scopul litigiilor ce au ca obiect pretenții rezultând dintr-un contract de transport sau de prestare a serviciilor de poștă și telecomunicații și până la rezolvarea reclamației administrative⁴⁴.

Instanța supremă s-a pronunțat prin mai multe decizii în sensul că „procedura de conciliere în litigiile comerciale, reglementată în dispozițiile art.720¹ Cod procedură civilă este reglementată ca o procedură prealabilă extrajudiciară, care trebuie îndeplinită „înainte de introducerea cererii de chemare în judecată”, or, potrivit art.16 din decretul nr.167/1958, prescripția este întreruptă numai prin introducerea unei cereri de chemare în judecată”⁴⁵ și „cazurile de întrerupere a prescripției sunt prevăzute expres și limitativ de art. 16 din Decretul nr.167/1958 și printre acestea nu se află nici unul care să permită considerarea încercării de conciliere prealabilă efectuată potrivit art. 720¹ Cod procedură civilă ca un caz de întrerupere a prescripției extinctive”⁴⁶.

În legătură cu recunoașterea de către pârât a pretențiilor reclamantului, cu ocazia încercării de conciliere, Curtea de Apel Timișoara s-a pronunțat în sensul următor:

„În ceea ce privește excepția prescripției dreptului la acțiune, invocată de pârâtul C.L.C., se constată că aceasta nu poate fi admisă întrucât termenul de prescripție a fost întrerupt prin efectuarea unor plăți succesive așa cum rezultă din

⁴⁴ Curtea de Apel București, Secția a V-a comercială, decizia nr. 501/2005, în extras în M. Tăbărcă, Gh. Buta, *op. cit.*, p. 1545.

⁴⁵ Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția comercială, decizia nr.1852/2005, nepublicată.

⁴⁶ Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială, decizia nr. 4830/2005, „Buletinul Casației”, 2006, nr. 2, p.43. În același sens, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială, decizia nr. 142/2006, nepublicată și Curtea de Apel București – Secția a V-a comercială, decizia nr. 143/2005, nepublicată.

actele dosarului, iar, în plus, pârâtul, prin reprezentanții săi, a recunoscut existența debitului, cu ocazia încercării de conciliere directă între părți, efectuată în conformitate cu prevederile art.720¹ Cod procedură civilă, astfel că, susținerea privind împlinirea termenului de prescripție nu poate fi reținută, raportat la dispozițiile art.1, 3, 6 din Decretul nr.167/1958⁴⁷”. Considerăm util să precizăm, încă o dată, în acord cu soluția instanței, că prescripția dreptului la acțiune a fost întreruptă nu prin încercarea de conciliere, efectuată în conformitate cu art.720¹ Cod procedură civilă, ci prin recunoașterea datoriei de către debitor, recunoaștere făcută cu ocazia concilierii directe.

Tribunalul Timiș s-a pronunțat în sensul că „lipsa răspunsului la notificarea adresată debitoarelor și neprezentarea la locul stabilit pentru efectuarea plății trebuie considerată drept o recunoaștere a dreptului, prin similitudine cu refuzul părții de a răspunde la interogatoriu (art.225 Cod procedură civilă)⁴⁸”. Considerăm greșită această soluție a instanței. Lipsa răspunsului la notificarea sau la convocarea la conciliere ori neprezentarea debitului la conciliere sau la locul stabilit pentru efectuarea plății nu pot fi asimilate unei recunoașteri a dreptului reclamantului, cu consecința prevăzută de art.16 lit.a din Decretul nr.167/1958, respectiv întreruperea cursului prescripției extinctive. Trimiterea pe care instanța o face, pentru a susține o asemenea analogie, la prevederile art.225 Cod procedură civilă este total nejustificată (fiind vorba de situații diferite, cu consecințe juridice diferite).

Aspectele abordate, deși multiple, nu au epuizat problemele privind interpretarea și aplicarea prevederilor art. 720¹ Cod procedură civilă referitoare la concilierea prealabilă în litigiile comerciale, cu care instanțele s-au confruntat și cărora jurisprudența le-a oferit, de cele mai multe ori rezolvări raționale, contribuind, în acest fel la o aplicare corespunzătoare scopului reglementării.

Apreciem util să încheiem acest studiu tot cu o soluție a instanței noastre supreme care a statuat că în cazul nerespectării prevederilor legale imperative privind concilierea prealabilă „sanctiunea este inadmisibilitatea acțiunii, nicidecum prematuritatea”⁴⁹. Această soluție este corectă întrucât o acțiune este prematură doar atunci când dreptul sau interesul invocat nu este actual, iar atunci când nu s-a îndeplinit o condiție prevăzută de lege ca obligatorie pentru a putea fi sesizată instanța (în speță art. 720¹ raportat la art. 109 alin. 2 Cod procedură civilă) acțiunea este inadmisibilă.

⁴⁷ Curtea de Apel Timișoara – Secția comercială și de contencios administrativ, decizia nr. 73/2006, nepublicată.

⁴⁸ Tribunalul Timiș – Secția comercială, sentința nr. 77/2005, nepublicată.

⁴⁹ Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială, decizia nr. 2392/2006 în extras în M. Tâbărcă, Gh. Buta, *op. cit.*, p. 1555. În același sens Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția comercială, decizia nr. 3239/2005, „Buletinul Casației”, 2006, nr. 2, p. 54.

